

8. februarja, dan, ko je umrl France Prešeren, praznujemo slovenski kulturni praznik. Zakaj ne 3. decembra, ko se je rodil? Nihče ne ve, ali je bil res rojen na ta dan ali je bil že kak dan prej in na ta dan le vpisan v krstno knjigo, saj so bile takrat hude zime in so rojstva velikokrat vpisovali z zamikom.

To je dan, ko naj bi se spočili od vsakodnevnih skrbi in dela ter si vzeli čas za spoznanje, da za življenje niso dovolj le materialne dobrine, temveč da potrebujemo tudi kulturo. Kulturo kot skupek nekaj lepega, plemenitega, nekaj, kar so ustvarili že naši predniki, pa z zavedanjem, da k temu lahko prispevamo vsi. Danes govorimo o kulturi bivanja, prehranjevanja, kulturi medsebojnih odnosov in tako spoznavamo, da kultura ni povezana samo z umetnostjo ampak je naš način življenja, v skladu z našim znanjem, prepričanjem, zgodovino in predvsem z jezikom. Brez jezika tudi naroda ni. V času Prešerna je bila slovenščina manjvreden jezik in če bi hotel biti bolj priljubljen, bi moral pisati v nemščini. Pa na naš srečo ni. Svojo poezijo je na raven drugih evropskih jezikov povdignil prav iz ljubezni do svojega naroda.

Tako bi bilo prav, da bistvo praznika ostane skrb za kulturno dediščino naših prednikov in ustvarjanje kulture, ki jo bomo mi zapustili našim zanamcem.

V svojem kratkem življenju (1800-1849) je napisal ogromno pesmi, pesnitev, sonetov in balad. Kitica Zdravljice, napisane 1844, je postala slovenska himna.

Prešerna najbolj ponazarja prav njegov priimek, saj je bil prešeren v eno in drugo smer. Znal je biti izjemno vesel, v svoji duši pa tudi zelo temačen.

ZANIMIVOSTI

Nekaj časa je želel biti vojak-soldat. Meril je 170cm, torej dovolj, bil je med višjimi na vasi in med nižjimi v mestu. Takrat so bili vaščani precej nižje rasti od bogatih meščanov. Rad se je pošalil, da vojak ni zaradi težav s krojačem. Ko je bil suh, mu je govoril, da je za tako vitkega gospoda težko šivati, po tridesetem letu, ko pa se je začel rediti, pa da je za tako obilnega gospoda težko narediti obleko, ki bi mu lepo pristajala.

Nikoli mu ni bilo treba delati na kmetiji, zato so bile njegove sestre jezne nanj. Bil je mamin ljubljencek, zato je že osnovno šolo obiskoval v Ribnici, ki je takrat veljala za najboljšo šolo v Sloveniji. Težave v ljubezni do žensk naj bi izvirale prav iz tistega časa, saj naj bi bil spolno zlorabljen. Gimnazijo je končal v Ljubljani, potem pa ni sledil mamini želji, da bi postal duhovnik kot brata, zato je odšel študirat pravo na Dunaj. Vse njegove sestre pa so ostale na kmetiji.

Njegov najboljši prijatelj je bil Matija Čop. Brez njega verjetno ne bi postal takšna veličina, saj mu je on predstavil različne pesniške oblike. Na dan, ko je Čopa odnesel val Save pri Tomačevem, ni imel časa priti na kohanje. To je vedno obžaloval, saj je mislil, da bi ga lahko rešil. Pa bi verjetno oba utonila, saj tako kot skoraj vsi v tistem času, ni znal plavati.

Po Čopovi smrti se je spoprijateljil z Andrejem Smoletom. Večkrat ga je obiskal na gradu v Prežeku. Tam sta vedno imela direndaj, saj sta pila veliko šampanjca. Smole je umrl v njegovem naročju.

Do revežev je bil zelo radodaren, čeprav je bil tudi sam na tesnem z denarjem ali pa celo brez.

Pisal je tudi erotične pesmi, ki pa jih danes ne poznamo, saj jih ne uvrščamo v visoko kulturo.

Do zdej ste ble še dvice,
do zdej še niste dale,
do zdej ste jo imele
zato le, da ste scale.

Le me še, le me še
Potlej bom spala
Če pa ne, če pa ne
Drujga bom zbrala
Celo noč pela strunica
Zjutraj pa vstala kurbica

Ne maram za Kranjca,
Je hladne krvi
Imam rajši Taljana
Ker bolj mu stoji.
Le pojd tja v Italijo,
V mesto Torin
Prinesla boš mucko
Nazaj brez kocin

Po Prešernu se imenuje prva slovenska vrtnica, ki jo je vzgojil akademik dr. Matjaž Kmecl. Vrtnica je rožnate barve z belimi in rjavimi odtenki.

PET NJEGOVIH ŽENSK

Judovsko dekle, dekle iz istoimenske pesmi naj bi srečal leta 1828. Sklep očitno avtobiografske pesmi se glasi Ljubezen jih sklenila je, al vera jih ločila je.

Zalika Dolenc, hči gostilničarja, kamor je zahajal, ga kljub diplomi ni hotela in ga je zavrnila. To neuslišano ljubezen najdemo v baladi Povodni mož. V prvotni izdaji je pisal o Zaliki, v priredbi za poezije pa je Zaliko preimenoval v Urško. Tudi v pesmi Dekletom je imel v mislih prevzetno Zaliko.

V Jerico Podboj je bil zaljubljen, ko je že imel razmerje z Ano. Opeval jo je v pesmih, njej pa ni bilo zanj, saj je bil prestar in po svojem štiridesetem letu tudi na pogled nič več ugleden

Julija Primic je bila še ena neuslišana ljubezen, hči bogate trgovske družine iz Ljubljane. Iz neuslišane ljubezni se je spremenila v njegovo muzo. Največje posvetilo ji je namenil s Sonetnim vencem.

Ana Jelovšek je bila lepa, a vihrava, zelo je ugajala številnim moškim. Z njo je imel tri nezakonske otroke, vse je dala v rejo, to pa je povzročilo veliko razpoko v njunem razmerju. Kljub vsemu ji je obljubil poroko, ko bo samostojen odvetnik. To se je zgodilo šele dve leti pred njegovo smrtjo, takrat pa je že bil bolan in se ni želel poročiti. Tretjega otroka je priznal šele na smrtni postelji, najbolj znana pesem, posvečena Ani, pa je Nezakonska mati.

KAJ JE IMENOVANO PO PREŠERNU DANES

8. februar - Prešernov dan

Osrednji trg v Ljubljani - Prešernov trg

Njegov spomenik na Prešernovem trgu

Piran - glavno nabrežje

Kroglice in kocke iz lešnikov, čokolade in fig